

Harmonijska pratnja dječjih pjesmica u udžbenicima Glazbene kulture za osnovnu školu i odabranim pjesmaricama

---

Lukačević, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:101911>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

LUKA LUKAČEVIĆ

**HARMONIJSKA PRATNJA DJEČJIH PJESMICA U UDŽBENICIMA GLAZBENE
KULTURE ZA OSNOVNU ŠKOLU I ODABRANIM PJESMARICAMA**

Završni rad

Pula, 22. rujna 2017. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli

LUKA LUKAČEVIĆ

**HARMONIJSKA PRATNJA DJEČJIH PJESMICA U UDŽBENICIMA GLAZBENE
KULTURE ZA OSNOVNU ŠKOLU I ODABRANIM PJESMARICAMA**

Završni rad

JMBAG: 0303038300, redoviti student

Studijski smjer: Glazbena pedagogija

Predmet: Priređivanje za ansamble

Znanstveno područje: Umjetnost

Znanstveno polje: Glazbena umjetnost

Znanstvena grana: Glazbena pedagogija

Mentor: doc. art. Laura Čuperjani

Pula, 22. rujna 2017. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Luka Lukačević, kandidat za prvostupnika glazbene pedagogije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 22. rujna 2017. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Luka Lukačević dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „*Harmonijska pratnja dječjih pjesmica u udžbenicima Glazbene kulture za osnovnu školu i odabranim pjesmaricama*“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 22. rujna 2017.

Potpis

Sadržaj

UVOD	6
1. DJEČJE PJESMICE	7
2. HARMONIJA U OBRAZOVANJU GLAZBENIH PEDAGOGA.....	8
3. ODABRANE ZBIRKE PJESAMA I UDŽBENICI GLAZBENE KULTURE	9
3.1 ZBIRKE PJESAMA	9
3.1.1 PJEVAM S VESELJEM	9
3.1.2 PJESMARICA ZA OSNOVNE ŠKOLE	10
3.1.3 DJEČJE PJESME JOSIPA KAPLANA	10
3.1.4 DJEČJE PJESME NELLA MILOTTIJA (CANZONI PER BAMBINI DI NELLO MILOTTI).....	11
3.2 UDŽBENICI GLAZBENE KULTURE.....	12
3.2.1 GLAZBA I RADOST 4	12
3.2.2 GLAZBENA ŠESTICA.....	12
4. HARMONIZACIJA DJEČJIH PJESMICA	13
4.1 ZBIRKA „PJEVAM S VESELJEM“	13
4.1.1 BLISTAJ, BLISTAJ, ZVIJEZDO MALA	14
4.2 RAJKO EĆIMOVIĆ, IVAN KRŠEK – GLAZBA I RADOST 4.....	15
4.2.1 ZVONČIĆI.....	17
4.3 DJEČJE PJESME JOSIPA KAPLANA.....	18
4.3.1 ČESTITKA MAJČICI	19
4.4 IVAN GOLČIĆ – PJESMARICA ZA OSNOVNE ŠKOLE	19
4.4.1 GLE IDE JEŽ	20
4.5 DJEČJE PJESME NELLA MILOTTIJA.....	21
4.5.1 KI ZNA KO JE ZIMI ZIMA.....	21
4.6 UDŽBENIK <i>GLAZBENA ŠESTICA</i>	22
4.6.1 SANTA LUCIA	22
5. HARMONIZACIJA ODABRANOG PRIMJERA.....	24
5.1 UDŽBENIK „GLAZBENA ŠESTICA“	24
5.2 PJESMA „VUPREM OČI“	25
5.3 „VUPREM OČI“ - KLAVIRSKA PRATNJA.....	26
ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA	28
SAŽETAK.....	29
ABSTRACT.....	30

UVOD

Tijekom studija glazbene pedagogije, na mnogim se kolegijima obrađuju dječje pjesme. Zbirke pjesama i udžbenici Glazbene kulture za osnovnu školu uglavnom sadrže jednoglasne zapise kako dječjih pjesama tako i ostalih primjera za pjevanje (narodni napjevi, primjeri iz literature, pjesme različitih žanrova, itd...). Interpretacija pjesme podrazumijeva i određenu pratnju, najčešće klavirsku, te je svaku pjesmu potrebno i harmonizirati. U nekim zapisima pjesama nailazimo na ispisanu harmonizaciju u vidu šifri/oznaka iznad notnog zapisa. Pjesme mogu imati i ispisanu dionicu klavirske pratnje. Pored jednoglasnih primjera, u mnogim pjesmaricama se nalaze i višeglasni primjeri. Najčešće se radi o dvoglasnim ili troglasnim zapisima namijenjenim dječjem zboru.

Na kolegijima Harmonija i Harmonija na klaviru, u sklopu studija Glazbene pedagogije, pored didaktičkih zadataka harmoniziraju se i drugi sadržaji, pa tako i dječje pjesmice. Harmonizacija melodijskih primjera bitna je za buduće glazbene pedagoge koji će se u svom pedagoškom radu konstantno susretati sa sličnim sadržajima.

Kako bi kroz određene primjere prikazao na koji se način sugerira harmonijska pratnja pjesme te koje su mogućnosti harmonizacije, odabrao sam nekoliko pjesmarica i udžbenika Glazbene kulture za osnovnu školu. Na samom kraju rada ponuditi ću dodatnu mogućnost harmonizacije odabrane pjesme u vidu ispisane klavirske pratnje.

1. DJEČJE PJESMICE

Djeca se susreću s pjesmom već na samom početku svoga života. Svi znamo da majke djeci pjevaju uspavanke kako bi dijete lakše zaspalo, a isto tako, koriste razne druge pjesmice kako bi privukle pažnju djece u raznim situacijama. Dijete svoju prvu riječ sa značenjem izgovori između devetog i petnaestog mjeseca života, ali od svog rođenja jasno raspoznaje glasne i tihe zvukove, poznate glasove, ispušta zvuk dok mu se netko obraća, itd. Dijete od svog rođenja koristi glazbu za izražavanje svojih osjećaja. Naravno, to su neartikulirani tonovi, ali opet su na neki način - glazba. Stoga, nije čudno da djeca vole glazbu, uče dječje pjesmice i brojalice od malih nogu.

Dječje pjesme su pjesme sa lako pamtljivim tekstom, vrlo jednostavnom melodijskom linijom ili čak mogu biti pjevane na jednom tonu. Autori dječjih pjesama mogu biti odrasli ljudi, ali i sama djeca a mnoge dječje pjesme potekle su iz naroda.

Narodni napjevi prenosili su se usmenom predajom. U današnjim udžbenicima Glazbene kulture i mnogim zbirkama dječjih pjesama značajno mjesto zauzimaju upravo narodni napjevi. Oni imaju neprolaznu umjetničku vrijednost i ljepotu, izražavaju osjećaje, raspoloženja i misli ljudi. U svojoj knjizi *Gospodnetić (2015)* tvrdi da su narodne dječje pjesme stvorila djeca (nekada davno ili možda baš naša skupina djece) te da su djeca stvorila i igre s pjevanjem koje pripadaju folkloru. Pjesme koje su odrasli stvorili za djecu, a djeca su ih možda preoblikovala, oponašala, te naposljetku zadržala, također se svrstavaju u dječje stvaralaštvo, a među njih se ubrajaju brzalice, rugalice, brojalice itd. (*Knežević, 1988* navedeno u *Gospodnetić, 2015*). Najpoznatije pjesme koje su odrasli stvorili kako bi ih pjevali djeci svakako su uspavanke. Svako dijete, ali i odrasla osoba, može se prisjetiti barem jedne uspavanke koju su mu pjevali roditelji.

Autorske dječje pjesme su novije pjesme napisane od strane određene osobe koja ne mora biti afirmirani skladatelj, već netko tko se bavi glazbom. Mnoge umjetničke/autorske pjesme su se izjednačile s narodnima zbog svoje neprolaznosti, a razlog zbog kojeg su ih djeca prihvatila je taj da su skladane na način na koji djeca izmišljaju svoje pjesme. (*Gospodnetić, 2015*).

Dječje pjesme i brojalice bitne su za razvoj djeteta. Mogu ga oraspoložiti, a isto tako i puno ih novoga naučiti. Slušanje i pjevanje pjesmica može umiriti i fokusirati dijete. Isto tako, pjevanje pjesama ili brojalica može pomoći razvoju njegovih vokalnih i motoričkih sposobnosti, poboljšati razvoj govora i poticati ga na bolju socijalizaciju.

2. HARMONIJA U OBRAZOVANJU GLAZBENIH PEDAGOGA

Na studiju glazbene pedagogije, pri Muzičkoj akademiji, harmonija se proučava kroz tri kolegija: *Harmonija*, *Harmonija na klaviru* i *Analitička harmonija*. Harmonija i Harmonija na klaviru traju četiri semestra (prva i druga godina), dok Analitička harmonija traje jedan semestar (treća godina). Cilj kolegija Harmonija je ovladati osnovama logike harmonijskog mišljenja kroz praktično rješavanje didaktičkih zadataka kao i kroz harmonijsku analizu primjera iz umjetničke literature. Harmonija na klaviru slična je u mnogočemu kolegiju Harmonija, no tu se logika harmonijskog mišljenja primjenjuje na praktičnu izvedbu na klaviru. Analitička harmonija nas uči razlikovati elemente stilskih razdoblja od romantizma do ekspresionizma kroz analizu harmonijske građe, te odrediti harmonijsku pratnju tradicijskim narodnim napjevima.

Problem koji se javlja kod studenata na ovim kolegijima najčešće je njihov nedovoljno posvećen pristup glazbi. Studenti pri izradi didaktičkih zadataka, pismeno ili praktično (na klaviru) često ne razmišljaju o samoj zvučnoj slici spojeva i cjelina, nego o zakonitostima spajanja akorada. U članku objavljenom u zborniku *Prvi međunarodni simpozij Glazbenih pedagoga – Glazbena pedagogija u svijetlu sadašnjih i budućih promjena*, Laura Čuperjani navodi da analiza primjera iz literature pomaže pri razumijevanju neke cjeline u harmonijskom pogledu te da bi se ona trebala primijeniti i kod didaktičkih zadataka. Također navodi da uvođenje drugih glazbenih sadržaja studentu može ovaj kolegij učiniti zanimljivijim, a ujedno je to još jedan dodatni „treening“ harmonizacije kako u pismenom obliku, tako i za harmonizaciju na klaviru. Harmonizacija dječjih pjesmica, primjera iz popularne glazbe ili primjera iz umjetničke literature mogu biti od velike pomoći budućem glazbenom pedagogu. Na taj će način budući glazbeni pedagozi steći kompetencije da na nastavi Glazbene kulture ili nastavi Solfeggia, kao i na mnogim izvannastavnim ili izvanškolskim aktivnostima mogu odreagirati, odnosno harmonizirati i otpratiti na klaviru bilo koji zadani repertoar. Kod ovakvih zadataka (primjera) studenti se ne moraju strogo pridržavati pravila, nego je cilj osmisliti pripadajuću klavirsku pratnju. Ovakav način nastave primjenjuje se na Muzičkoj akademiji u Puli i studenti pomoću takvog pristupa razvijaju svoj harmonijski sluh.

Kolegiji *Harmonija* i *Harmonija na klaviru* nas također pripremaju i za kolegij *Priredivanje za ansamble* na kojem priređujemo skladbe za troglasni dječji zbor, mješoviti zbor te ostale ansamble.

3. ODABRANE ZBIRKE PJESAMA I UDŽBENICI GLAZBENE KULTURE

Za potrebe ovog rada odabrao sam nekoliko zbirki pjesama te određene udžbenike Glazbene kulture kako bi napravio pregled na koji se način u njima sugerira harmonijska pratnja (ukoliko je zapisana). Zbirke pjesama ne podrazumijevaju samo izvorno dječje pjesme već sadrže i ostale primjere koji su zgodni za pjevanje na nastavi Glazbene kulture i na izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima. Uglavnom su sastavljene od jednoglasnih primjera, a u mnogima možemo naći i višeglasne primjere, uglavnom dvoglasne do troglasne (u zbirci J. Kaplana čak i četveroglasne primjere). U nekim zbirkama nalazimo harmonizaciju u obliku instrumentalne pratnje dok većina pjesama ima oznake za harmonizaciju u obliku šifri iznad notnog crtovlja. Zbirke također imaju upute/predgovor, kako bi nam bilo lakše koristiti ih.

Većina udžbenika glazbene kulture je koncipirana u dva dijela. U prvom dijelu nalaze se glazbeni primjeri za pjevanje dok u drugom dijelu učenici imaju priliku upoznati djela skladatelja, saznati nešto o njihovim životima i upoznati se s glazbalima i glazbenim oblicima.

3.1 ZBIRKE PJESAMA

3.1.1 PJEVAM S VESELJEM

Zbirka *Pjevam s veseljem* koju je priredila doc. dr. sc. Sabina Vidulin, zbirka je napjeva za pjevanje i sviranje u osnovnoj školi. Svoje dugogodišnje iskustvo stečeno kroz rad s djecom u OŠ Vladimira Nazora u Rovinju gdje je predavala Glazbenu kulturu i vodila mnoge izvannastavne aktivnosti, te rad na Muzičkoj akademiji u Puli, profesorica Vidulin pretočila je u jednu veoma zanimljivu zbirku pjesama.

Zbirka je podijeljena u četiri dijela, odnosno, skladbe su svrstane u četiri skupine: autorske pjesme, skladbe različitih nacionalnih pripadnosti, umjetničke pjesme, te izvorne skladbe iz narodne riznice. (Vidulin, 2003: 4).

U prikupljanju glazbenih primjera za ovu zbirku autorici su pomogli profesori glazbene kulture Istarske županije, a studenti Glazbene kulture Filozofskog fakulteta u Puli bili su zaduženi za harmonizaciju određenog broja primjera. U predgovoru autorica ističe važnost ovakve zbirke pjesama, od kojih skladbi se sastoji, kako je zamišljen rad s djecom koristeći ovu zbirku uz ostale savjete za buduće korisnike. Harmonizacija pjesama sugerirana je u vidu šifri zapisanih iznad notnog zapisa pjesme.

3.1.2 PJESMARICA ZA OSNOVNE ŠKOLE

Ivan Golčić priredio je zbirku *Pjesmarica za osnovne škole*. Autor pjesmarice diplomirao je na teoretsko-pedagoškom odjelu pri Muzičkoj akademiji u Zagrebu, radio je u mnogim glazbenim školama predavajući *Solfeggio* i ostale glazbeno–teorijske predmete. Zasigurno, iskustvo stečeno kroz godine rada u glazbenim školama pomoglo mu je pri prikupljanju primjera za ovu zbirku pjesama. Na početku zbirke nalazi se predgovor dr. sc. Pavela Rojka koji upoznaje čitatelja s prisustvom glazbe u školi kroz cijelu povijest, s prvobitnosti pjevanja, te naposljetku dolazi do prisutnosti glazbe u današnjim školama i problemima s kojima se susreću glazbeni pedagozi. Navodi da je ova zbirka namijenjena svakome tko podučava glazbu. Prikladna je za razrednu i predmetnu nastavu ali i za nastavu *Solfeggia* u glazbenoj školi (*Rojko, navedeno u Golčić, 1998*). U zbirci nakon *Predgovora* nalazimo *Metodičke napomene* također napisane od strane dr. sc. Pavela Rojka. *Metodičke napomene* naputci su za učenje pjevanja pjesme po sluhu s kojima bi se svaki glazbeni pedagog trebao upoznati. Proces učenja pjesme po sluhu (*Rojko, navedeno u Golčić, 1998: p. 4 – 9*) autor sugerira kroz pet etapa: upoznavanje pjesme, obrada teksta, učenje pjesme, analiza pjesme i glazbena interpretacija. Pored predgovora i uputa, zbirka ima i dodatak - objašnjene glazbene igre koje se mogu koristiti uz određene pjesmice.

Zbirka sadrži 650 pjesama koje nisu klasificirane, podijeljene u grupe, već se nižu abecednim redom. Moram naglasiti da se u zbirci nalaze i višeglasni primjeri s ispisanim šiframa za harmonizaciju iako već u dvoglasnim primjerima možemo razumjeti harmonijsku podlogu. Uz ovako veliki broj primjera, ovo izdanje pripada jednoj od najopsežnijih zbirki pjesama. Harmonizacija je u zbirci sugerirana šiframa koje su zapisane iznad notnog crtovlja.

3.1.3 DJEČJE PJESME JOSIPA KAPLANA

Zbirka *Dječje pjesme Josipa Kaplana* autorica Mirne Marić i Ivane Paule Gortan–Carlin obuhvaća Kaplanovo stvaralaštvo za djecu (*Marić i Gortan – Carlin, 2017*). Na početku zbirke, a nakon *Predgovora*, pod nazivom *Kaplanovo stvaralaštvo za djecu* autorice pojašnjavaju da je ideja bila obuhvatiti kompletan opus Kaplanova stvaralaštva za djecu no da to nije bilo moguće iz razloga što nisu uspjele ući u trag svim zapisima vokalnog stvaralaštva koje je vrlo opsežno i raznovrsno. Autorice dalje pojašnjavaju kako se tekstualni predlošci Kaplanovih pjesama mogu svrstati u dvije skupine, i to one koje su pisane na narodne tekstove te one u kojima su uglazbljeni stihovi hrvatskih pjesnika (*Marić i Gortan–Carlin, 2017: 13*). Prije notnih zapisa

pjesama imamo još dva naslova, a to su: *Prisutnost Kaplanova opusa za djecu u priručnicima i udžbenicima* te *Popis Kaplanovih pjesama za djecu*. Dječje pjesme Josipa Kaplana u svojoj zbirci autorice *Marić i Gortan – Carlin* (2017) podijelile su u pet skupina: jednoglasne pjesme a cappella, dvoglasne pjesme a cappella, troglasne i četveroglasne pjesme a cappella, jednoglasne pjesme uz klavirsku pratnju i dvoglasne i višeglasne pjesme uz klavirsku pratnju.

Za razliku od prijašnje dvije zbirke u ovoj se zbirci, kao što je i nabrojano, nalaze i dječje pjesme koje imaju zapisanu klavirsku pratnju. Dakle, pjesme nemaju sugeriranu harmonijsku pratnju kroz određene oznake već definiranu instrumentalnu dionicu (poput solo pjesme). Instrumentalne dionice kod pjesama su skladane od strane samog autora, a neke su kreirane od strane drugih glazbenika. Jednoglasni primjeri nemaju oznake koje bi upućivale nastavnike i druge korisnike na harmonizaciju, ali s obzirom da se radi o tipičnim dječjim pjesmama jednostavne melodike, one ne bi trebale predstavljati problem u osmišljavanju harmonijske pratnje.

3.1.4 DJEČJE PJESME NELLA MILOTTIJA (CANZONI PER BAMBINI DI NELLO MILOTTI)

Dječje pjesme Nella Milottija (Canzoni per bambini di Nello Milotti) urednica Ivane Paule Gortan–Carlin i Mirjane Grakalić zbirka je pjesama poznatog istarskog skladatelja Nella Milottija. Zbirka je dvojezična te se i urednice obraćaju na hrvatskom i talijanskom jeziku. Tekstovi pjesama su također zapisani na oba jezika. Ova zanimljiva zbirka podijeljena je u dva dijela koji imaju još i podnaslove, a to su:

1. Ciklusi dječjih pjesama (*Sunce ima dva barkuna, Il sole ha due balconi, Čakavske sličice, Najljepša zemlja je moja*), te;
2. Dvoglasne i troglasne dječje pjesme (*Dvoglasne pjesme a cappella, Dvoglasne pjesme s klavirskom pratnjom, Troglasne pjesme a cappella, Troglasna pjesma uz pratnju harmonike, Dodatak*) (Gortan – Carlin i Grakalić, 2016).

U *Uvodu* urednica Gortan–Carlin (2016: 7) govori o istaknutom istarskom skladatelju, Nello Milottiju koji u svojoj ostavštini ima i pjesme za dječji uzrast te da je njegovo stvaralaštvo specifično zbog toga što ga krasi zavičajna nota. Autorice su se odlučile za objavljivanje ove zbirke kako bi ovaj obiman opus namijenjen djeci bio dostupan svima a navode i da su u ovoj zbirci objavljene i dječje pjesme istarskog skladatelja koje do danas nisu bile poznate. Na početku zbirke možemo pročitati i skladateljev životopis, te ukratko o njegovim dječjim pjesmama. Ono što je zanimljivo u ovoj zbirci

je to da pored pjesama koje imaju ispisanu klavirsku pratnju nailazimo i na one s pratnjom pisanom za harmoniku.

3.2 UDŽBENICI GLAZBENE KULTURE

3.2.1 GLAZBA I RADOST 4

Glazba i radost 4 autora Rajka Ećimovića i Ivana Kršeka, užbenik je Glazbene kulture za četvrti razred osnovne škole i koncipiran je u dva dijela - *Pjevanje i glazbeno pismo* i *Slušanje i upoznavanje glazbenih djela*. U prvom dijelu nalaze se odabrane pjesme koje učenici s učiteljima uče kroz školsku godinu. Pored notnih primjera pjesama u udžbeniku se nalaze i nastavne jedinice vezane uz osnove glazbene pismenosti. U drugom se dijelu učenici upoznaju s primjerima iz umjetničke literature a pomoću priloženog CD-a mogu poslušati i analizirati primjere (*Ećimović i Kršek, 2006*). Većina odabranih primjera za pjevanje je jednoglasna, a iznad notnog zapisa nalaze se oznake za harmonizaciju.

3.2.2 GLAZBENA ŠESTICA

Udžbenik *Glazbena šestica* autora Jelene Sikirice i Saše Marića po sadržaju je veoma sličan prijašnjem. Sastoji se od četiri cjeline, a to su: *Pjevanjem i sviranjem upoznajemo glazbu, Slušanjem upoznajemo glazbena djela, Glazbala i Glazbeni oblici* (*Sikirica i Marić, 2013*). Oznake za harmonizaciju također se nalaze iznad notnog zapisa.

4. HARMONIZACIJA DJEČJIH PJESMICA

Harmonizacija dječjih pjesmica ne razlikuje se bitno od harmonizacije didaktičkih zadataka koji se obrađuju na nastavi kolegija *Harmonija* i *Harmonija na klaviru*. Svakako je potrebno primjer dobro analizirati te pristupiti harmonizaciji (određivanje cjelina, harmonijski ritam, detaljna harmonizacija). S obzirom da se radi o dječjim pjesmicama, koje su kako je ranije navedeno, jednostavne melodije i lako pamtljive, njihova harmonizacija uglavnom je vrlo jednostavna i kreće se u okvirima dijatonike (uz primjenu osnovnih funkcija - T, S i D) s eventualnom promjenom tonaliteta.

Naravno, pored ovih jednostavnijih primjera, ima i onih malo „težih“, specifičnih, a tu svakako treba uzeti u obzir autorske skladbe, narodne napjeve i odabrane primjere iz umjetničke literature u kojima je i harmonizacija malo bogatija.

Uz pravilnu i jasnu harmonizaciju dječjih pjesama, djeca uz pomoć učitelja lakše uče točno intonirati pjesmu a proces uvježbavanja je puno uspješniji od učenja same melodijske linije. Dijete će uz harmonijsku pratnju imati veliki oslonac u interpretaciji, ali i cjelokupni zvučni dojam pjesme. U nastavku slijedi prikaz analize i pripreme za harmonizaciju odabranih pjesama iz svih prethodno navedenih pjesmarica i udžbenika. Iz svakog udžbenika/zbirke odabrao sam po jedan primjer za analizu ispisane harmonijske pratnje. Moram napomenuti da među odabranim primjerima nisu isključivo dječje pjesmice već i drugi primjeri poput narodnih napjeva ili primjera iz literature.

4.1 ZBIRKA „PJEVAM S VESELJEM“

Tijekom dosadašnjeg studija najviše sam se susretao sa zbirkom *Pjevam s veseljem*. U svakoj pjesmi akordi su zapisani iznad notnog crtovlja, osim u zadnjoj pjesmi koja nema zapisane akorde već je zapisana dvoglasno. Dur-kvintakordi u zbirci su zapisani velikim tiskanim slovom, a mol-kvintakordi su zapisani također velikim tiskanim slovom koje uz sebe ima malo slovo *m* što označava da je to mol-kvintakord (npr. mol kvintakord na tonu *e* zapisan je „*Em*“). U ovoj sam zbirci primijetio da je harmonizacija pjesama koju su određivali studenti u nekoliko primjera možda mogla biti i spretnija. Prikazati ću jedan od njih:

a) 85. str. – *Barcarolla*

120. BARCAROLLA
(iz opere *Hoffmannove priče*)

Moderato Jacques Offenbach

Di - vna no - ci, dra - ga no - ci, ti - ha će - žnjo mo - ja! Sla - da ne - go
blje - li dan ta lija - pa taj - na noć! Vrije - me le - ti vra - ća - ju - ci
nem na - šu lju - bav; od tog vre - me -
na dje - tinj - stva, pro - šlog vre - me - na.

Slika 1 (Vidulin, 2003: 85)

Ovaj primjer sam odabrao jer zapis harmonizacije *Barcarolle* iz opere *Hoffmannove priče* u ovaj zbirci nije isti kao i u originalnom zapisu Jacquesa Offenbacha. Naime u originalnom primjeru se izmjenjuju se tonika i dominanta, dok se u zbirci *Pjevam s veseljem* uz T i D, koristi još VI. stupanj (Slika 1). S obzirom da se radi o umjetničkoj skladbi, harmonizacija odabranog ulomka u zbirci trebala bi biti ista kao i u originalnom zapisu i ne bi se smjela mijenjati.

4.1.1 BLISTAJ, BLISTAJ, ZVIJEZDO MALA

Blistaj, blistaj, zvijezdo mala poznata je engleska uspavanka. Tekst je napisala početkom 19. stoljeća engleska pjesnikinja *Jane Taylor*. Objavljena je u kolekciji pjesama „*Rhymes for the Nursery*“ 1806. godine gore spomenute autorice i njezine sestre *Ann*. Tekst je dodan na melodiju iz francuske pjesme „*Au! Vous dirai-je, Maman*“. Mnogi skladatelji objavljivali su i izvodili svoje verzije ove skladbe ali najpoznatija je ona *W. A. Mozarta* – „*12 varijacija u C – duru, K. 265*“¹. Ovu sam pjesmu odabrao za početak zato što je ona pravi primjer jednostavne dječje pjesme s jednostavnom harmonizacijom.

¹ Wikipedia, URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Twinkle, Twinkle, Little Star](https://en.wikipedia.org/wiki/Twinkle,_Twinkle,_Little_Star), 20-08-2017

75. BLISTAJ, BLISTAJ, ZVIJEZDO MALA

Francuska

1. Bli- staj, bli- staj, zvi- je- zdo ma- la, tko si, što si, rad bi' zna- la.
 2. Ka- da žar- ko sun- ce za- de i kad ta- mna pad- ne noć,
 Vi- so- ko go- re vi- dim te ja, ka- o dra- gulj ti svije- tlo sja.
 tad će tvo- je svije- tlo dođ' bli- staj, bli- staj cije- lu noć.
 Bli- staj, bli- staj, zvi- je- zdo ma- la, tko si, što si, rad bi' znala.
 Bli- staj, bli- staj, zvi- je- zdo ma- la, tko si, što si, rad bi' znala.

Slika 2 (Vidulin, 2003:57)

TONALITET	C - dur
GLAZBENA FORMA	Trodijelna pjesma (ABA)
MJERA	2/4
TEMPO	Nije zapisan
HARMONIJSKI RITAM	polovinka

Harmonizacija pjesme „*Blistaj, blistaj, zvijezdo mala*“ u ovoj zbirci točno je zapisana, ali ostavlja učitelju dosta prostora za bogatiju harmonizaciju.

4.2 RAJKO EĆIMOVIĆ, IVAN KRŠEK – GLAZBA I RADOST 4

Udžbenik *Glazba i radost 4* po strukturi i izboru pjesama veoma je sličan udžbeniku *Glazbena šestica*. Većina pjesmica ima označene akorde iznad notnog crtovlja dok neke imaju samo zapis glavne melodijske linije (*Pjevaj mi, pjevaj, sokole*, 29. strana). Dur-kvintakordi zapisani su velikim tiskanim slovom (npr. F, za dur-kvintakord na tonu *f*), a mol-kvintakordi zapisani su također velikim tiskanim slovom koje pokraj sebe ima malo slovo „*m*“ kao oznaku za mol (npr. Fm, za mol kvintakord na tonu *f*). U ovom udžbeniku bih izdvojio primjere u kojima bih prokomentirao zapisanu harmonizaciju, a to su:

a) 26. stranica – „Evo san ti doša

The image shows a page from a music book, page 26, titled "EVO SAN TI DOŠA". It features a piano keyboard diagram with keys 1, 2, 3, 4, and 5 highlighted. The score is in 3/4 time, marked "Sporo" (slow), and includes the lyrics: "so mi la fa ja re mi fa so mi / E - vo san ti do - ša, e - vo san ti do - ša, / O - ve - ga ti pu - ta, o - ve ga ti pu - ta, / e - vo san ti do - ša iz da - le - ka mi - sta / o - ve ga ti pu - ta ni - san do - ni ni - šta." Chord symbols are placed above and below the notes: D, A7, D, D, A3, D2, H+, Em, A6, A7, D. The word "Dalmacija" is written in the top right corner.

Slika 3 (Ećimović, Kršek, 2006: 26)

Ovaj sam primjer odabrao jer su oznake za harmonizaciju nejasno zapisane. Izdvojio bih peti i šesti takt. U petom se taktu na trećoj dobi nalaze oznake A³ i D⁷. Naslućuje se da je autor mislio na mol-kvintakord na tonu *a* te nakon toga na mali durski septakord na tonu *d* (u funkciji dominante za IV.). Nakon toga, u šestom taktu, također imamo nejasnu oznaku H⁺ koja bi nas mogla uputiti na povećani kvintakord, no autor je u ovom slučaju vjerojatno mislio na mali durski septakord (*h-dis-fis-a*) u funkciji dominante za II. stupanj (te je + najvjerojatnije povišena terca akorda – dis), nakon čega i slijedi kvintakord *e-g-h* (oznaka Em). U sedmom taktu je zbunjujuća oznaka A⁶, gdje je autor vjerojatno mislio na sekstakord na tonu *a* (*a-cis-fis*), a zapravo se tu podrazumijeva dominantna funkcija tijekom cijelog takta. Pod uvjetom da su moje pretpostavke značenja oznaka točne, harmonizacija bi bila ispravna. No, smatram da bi autori udžbenika, ili autori koji se bave harmonizacijom određenih primjera trebali obratiti pažnju na oznake koje neće svaki korisnik biti u stanju prepoznati i pravilno protumačiti.

b) 47. stranica – „Oj, Jelena, Jelena“

The image shows a musical score for the song "Oj, Jelena, Jelena". It is divided into two parts: "Okretno" (left) and "Gradišće" (right). The score consists of four systems of music. Each system has a vocal line with lyrics and a piano accompaniment line with chord symbols. The lyrics are: "1. Oj, Je - le - na, Je - le - na, ja - bu - ka ze - le - na, 2. Nju mi že - la Je - le - na, gi - zda - va di - voj - ka, 3. Ča j na - že - la Je - le - na, pred ko - nje od - ne - sla, 4. Su - tra će - te, Je - le - na, da - lek put pu - to - vat, oj, Je - le - na, Je - le - na, ja - bu - ka ze - le - na, nju mi že - la Je - le - na, gi - zda - va di - voj - ka, ča j na - že - la Je - le - na, pred ko - nje od - ne - sla, su - tra će - te, Je - le - na, da - lek put pu - to - vat, Pod njom ra - sla, pod njom ra - sla tra - va de - te - li - na, Zlat - nim sr - pom, zlat - nim sr - pom, z be - li - mi ru - ka - mi, Ji - te, pij - te, ji - te, pij - te, mo - ga bra - ca ko - nji, Ji - te, pij - te, ji - te, pij - te, mo - ga bra - ca ko - nji, pod njom ra - sla, pod njom ra - sla tra - va de - te - li - na, zlat - nim sr - pom, zlat - nim sr - pom, z be - li - mi ru - ka - mi, ji - te, pij - te, ji - te, pij - te, mo - ga bra - ca ko - nji, ji - te, pij - te, ji - te, pij - te, mo - ga bra - ca ko - nji." The chord symbols are C7, F, Bb, and C7. Dynamic markings are mf and f.

Slika 4 (Ećimović, Kršek, 2006: 47)

I u ovom primjeru nailazimo na nejasne oznake harmonizacije. Autori koriste slovo *F* za dur-kvintakord na tonu *f*, *C7* za mali durski septakord na tonu *c* (V. stupanj). Problem za korisnika ovog udžbenika može predstavljati oznaka *Bb*, koja, pretpostavljam, označava dur-kvintakord četvrtog stupnja (*b-d-f*). *Bb* (b flat) oznaka je koja se koristi u engleskom jeziku² (sniženo *h*) i korisnicima udžbenika može biti zbunjujuća. Ako je moja pretpostavka točna, onda je harmonizacija ispravna, ali vrlo nejasno zapisana.

Iz udžbenika *Glazba i radost 4* za analizu sam odabrao pjesmu „Zvončići“.

4.2.1 ZVONČIĆI

Pjesma *Zvončići* jedna je od najpoznatijih božićnih pjesama, a ujedno i jedna od najpoznatijih američkih pjesama na svijetu. Pjesmu je napisao James Lord Pierpont u jesen 1857. Iako je pjesma bila napisana za dječji zbor, te nije imala nikakve poveznice s Božićem i blagdanskim periodom, svojevremeno je postala „himna“ tog dijela godine³.

² U engleskom načinu zapisivanja ton *H* se zapisuje slovom *B*, dok se sniženi ton *H* zapisuje kao *Bb* (be flat)

³ Wikipedia, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Jingle_Bells, 20-08-2017

ZVONČICI

Veselo, brzo

Slika 5 (Ećimović, Kršek, 2006:19)

TONALITET	F - dur
GLAZBENA FORMA	Trodijelna pjesma
MJERA	4/4
TEMPO	Veselo, brzo
HARMONIJSKI RITAM	Cijela nota

Ova pjesma je preprijevana na puno jezika i također ima puno različitih aranžmana. Neke verzije ove pjesme u dvanaestom, odnosno dvadesetom taktu imaju četvrti stupanj, a neke drugi stupanj. Niti prva, niti druga varijanta nisu pogrešne jer obje imaju subdominantnu funkciju. Dodao bih samo još da se u svim verzijama ove pjesme u trećem taktu na trećoj dobi javlja subdominanta (*b-d-f*) koja se zadržava i na četvrtoj dobi.

4.3 DJEČJE PJESME JOSIPA KAPLANA

Zbirka pjesama *Dječje pjesme Josipa Kaplana* objedinjuje cijelo glazbeno stvaralaštvo Josipa Kaplana posvećeno najmlađima. Zbirka je pregledna, te započinje od jednostavnih jednoglasnih *a cappella* pjesama, preko dvoglasnih, troglasnih i četveroglasnih *a cappella* pjesama. U nastavku se nalaze jednoglasne pjesme s klavirskom pratnjom, te dvoglasne i višeglasne pjesme s klavirskom pratnjom. Ova

zbirka glazbenom pedagogu znatno olakšava rad s djecom zbog raspisane klavirske pratnje, a nastavnik u zbirci može odabrati i repertoar za izvannastavne aktivnosti, poput zbora, a u mnogim višeglasnim primjerima također postoji i klavirska pratnja.

4.3.1 ČESTITKA MAJČICI

Pjesma *Čestitka majčici* neizostavni je primjer u udžbenicima Glazbene kulture, te gotovo da ne postoji dijete koje barem jednom nije pjevalo ovu pjesmu.

Čestitka majčici*

Tekst: F. Barić

1. Is - pred na - še ku - ci - ce cvije - ce je u cva - tu, su - tali - ce ga
 2. Se - ca su nam pre - pu - na ve - li - kog ve - se - lia, a u ova - kom
 3. lin - ce - mo ti, maj - ci - ce, u - je - ha i na - da, u - vje -k ce - se

mi - lu - je, ku - pa - ga u zla - tu 1-3. Na - bra - li - smo ki - ti - ce
 cvije - li - cu, i - ma - mo - ga že - lia
 lju - bi - ti na - la - st - ca ma - da

maj - čep - le - ga cvije - ca, dan - ce - mo - ga - maj - ci - ci, nek - je - pra - ti - ste - ca

* Klavirska pratnja napisao je Vladimír Babo prema predlošku Roberta Gorbica (Mati, A. i Svatka, V. 2007.)

Slika 6 (Marić, Gortan - Carlin, 2017:108)

TONALITET	D - dur
GLAZBENA FORMA	Dvodijelna pjesma
MJERA	3/4, 2/4
TEMPO	Nije zapisan
HARMONIJSKI RITAM	Polovinka s točkom/polovinka

Notni zapis pjesme *Čestitka majčici* u ovoj zbirci je pregledan i jednostavan. Aranžman instrumentalne pratnje nije toliko zahtjevan i učitelj ne bi trebao imati problema pri sviranju iste. Harmonizacija se kreće u okvirima dijatonike (T i D). Ovakav zapis klavirske pratnje dovoljno je drugačiji od uobičajene (*ad hoc*) pratnje i može djecu zaintrigirati za upoznavanje pjesme te naposljetku, omogućiti im i ugodnu izvedbu.

4.4 IVAN GOLČIĆ – PJESMARICA ZA OSNOVNE ŠKOLE

U pjesmarici Ivana Golčića, naptuci za harmonizaciju dati su iznad notnog crtovlja u vidu šifri. Uz dur-kvintakorde koji su zapisani velikim tiskanim slovom, molški su zapisani velikim tiskanim slovom uz dodatak malog slova *m* (ovakav smo način već

više puta susreli). Susrećemo se i s drugim oznakama, npr. u pjesmi *Plava uspavanka* koja je skladana u F–duru koriste se oznake poput C7, Gm/C, Bb/C. U pjesmarici također imamo zapisane jednoglasne i dvoglasne pjesme.

4.4.1 GLE IDE JEŽ

176. Jež
– kanon –

Zlatko Grgošević

Allegro

Slika 7 (Golčić, 1998:88)

Pjesma *Gle ide jež* skladana je u formi kanona te je stoga i višeglasna. U notnom zapisu imamo oznake za nastup svakog glasa (imitacije) dok oznaka za harmonizaciju nema. Kanon je koncipiran tako da se kod svakog nastupa imitacije harmonijske funkcije podudaraju, odnosno, svaki je dvotakt jednako harmoniziran (u ovom slučaju harmonijski ritam je četvrtinka i stalno se izmjenjuju T i D). Radi bolje slike, u primjeru u nastavku (*Slika 8*) zapisao sam harmonizaciju ove pjesmu.

TONALITET	C - dur
GLAZBENA FORMA	kanon
MJERA	2/4
TEMPO	Allegro
HARMONIJSKI RITAM	Četvrtinka/polovinka

Jež

Zlatko Grgošević

Allegro

Slika 8 Jež

4.5 DJEČJE PJESME NELLA MILOTTIJA

Zbirka pjesama *Dječje pjesme Nella Milottija* veoma je zanimljiva zbirka koja uključuje većinu pjesama za djecu cijenjenog istarskog skladatelja. Zbirka je vrlo korisna za glazbene pedagoge u Istri, ali isto tako i za nastavnike iz drugih krajeva Hrvatske koji svoje učenike žele upoznati s istarskom ljestvicom, folklorom i pjesmom. U ovoj zbirci imamo jednoglasne, dvoglasne i troglasne pjesme s klavirskom pratnjom, te jednu troglasnu pjesmu s pratnjom harmonike. Također, nalazimo jednoglasne, dvoglasne i troglasne pjesme *a cappella*. Za kratku analizu odabrao sam pjesmu *Ki zna ko je Zimi zima*.

4.5.1 KI ZNA KO JE ZIMI ZIMA

Tekst pjesme *Ki zna ko je Zimi zima* napisan je na čakavskom narječju, a tekst je napisao Daniel Načinović. Pjesma je skladana u B–duru, ali djecu bi moglo zaintrigirati što u ovoj pjesmi nalazimo dvostruku snizilicu. U ovoj pjesmi imamo elemente istarske ljestvice⁴. U harmonijskoj pratnji koriste se funkcije T, S i D, kao i specifična kadenca, tipična za istarsku ljestvicu (6. takt - kraj na D, iz smanjene terce e-ges u f).

The image shows a page from a music book with the title "Ki zna ko je Zimi zima". The score is for two voices (1. glas and 2. glas) and piano accompaniment (Klavin). The tempo is marked "Moderato". The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The lyrics are in Chakavian dialect. The score consists of four systems of music. The first system shows the vocal entries and the piano accompaniment. The second system has the lyrics "Mo - re je di - glo". The third system has the lyrics "va - le i - bo - ke, ne - bo u - bu - klo je su - ru - je -". The fourth system has the lyrics "ke - tu. Su - ru - su - ti - eku o - di - hi pa - sa - li; je".

⁴ Istarska ljestvica je specifična ljestvica koja ima šest tonova i pjeva se dvoglasno, završetci su uvijek u čistoj oktavi ili primi, prije koje je interval smanjene terce.

TONALITET	B - dur
GLAZBENA FORMA	Dvodijelna pjesma
MJERA	3/4 i 2/4
TEMPO	Moderato i Allegretto
SPECIFIČNI INTERVALI	Sm3 i M3

4.6 UDŽBENIK *GLAZBENA ŠESTICA*

Glazbena šestica udžbenik je Glazbene kulture za šesti razred osnovne škole. Udžbenik je veoma pregledan i jasan, kako za učitelje, tako i za učenike. U ovom udžbeniku, kao i u većini pjesmarica i udžbenika, naputak za harmonizaciju pjesme ispisan je iznad notnog crtovlja u vidu šifri/oznaka koju su tipične za zapise pjesama laganih žanrova. Dur-kvintakord obilježava se velikim slovom, a molški malim. Većina pjesama zapisana je jednoglasno osim pjesme *U našeg Marina* koja je zapisana dvoglasno. Također, neki primjeri nemaju harmonizaciju već samo zapisanu glavnu melodijsku liniju kao npr. u pjesmi *Tamo doli* i pjesmi *Tombaj*. U udžbeniku oznake upućuju na sviranje kvintakorada. Najčešće se i sviraju kvintakordi, ali također nije isključena mogućnost sviranja njihovih obrata. Iz ovog udžbenika sam odabrao pjesmu *Santa Lucia*.

4.6.1 SANTA LUCIA

Santa Lucia je tradicionalna napuljska pjesma. S napuljskog jezika na talijanski preveo ju je Teodoro Cottrau i objavio kao *barcarollu* u Napulju 1849. godine. Originalan tekst pjesme *Santa Lucia* slavi slikovitu rivu *Borgo Santa Lucia* u Napuljskom zaljevu⁵.

The image shows a musical score for the song "Santa Lucia". It is written in 3/4 time and B major. The tempo is marked "Andantino". The score includes two verses of lyrics and their corresponding chords. The chords are indicated by letters: B (major), F (major), B (major), E (major), and B (major). The lyrics are: "1. Na mo - ru bli - sta - ju sre - bre - ne zra - ke dok vje - trić di - že 2. Taj vje - trić la - ga - ni, od sun - ca sla - di, u - ži - tak pru - ža va - lo - ve la - ke, Do - di u la - di - cu val ko - ju nji - še, u ma - loj la - di. Sto - ga po - žu - ri dok još sun - ce si - ja, San - ta Lu - ci - a, San - ta Lu - ci - a. San - ta Lu - ci - a, San - ta Lu - ci - a." The score is attributed to "Glazba: Teodoro Cottrau Prepjev: Mario Kinel".

Slika 9 (Sikirica, Marić, 2013: 22)

⁵ Wikipedia, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Santa_Lucia, 20-08-2017

TONALITET	B – dur
GLAZBENA FORMA	Dvodijelna pjesma
MJERA	3/4
TEMPO	Andantino
HARMONIJSKI RITAM	Polovinka s točkom

Prema oznakama za harmonizaciju pjesme, možemo zaključiti da je harmonizacija ispravna, međutim, ovakav tip melodijske linije nudi i druge mogućnosti harmonizacije. Ispisana harmonizacija kreće se u okvirima diatonike, a nova, varijantna verzija (*Slika 10*) ima dodatak sekundarne dominante za II. stupanj.

Santa Lucia

Glazba: Teodoro Cottrau
Prepjev: Mario Kinel

Andantino

Na mo - ru bli-sta-ju sre-bre - ne zra - ke dok vje-trić di - že va - lo - ve

8 la - ke. Do - đī u la - đī - cu val ko - ju nji - še San - ta Lu -

14 - ci - a, San - ta Lu - ci - a San - ta Lu - ci - a.

Slika 10 - Santa Lucia

5. HARMONIZACIJA ODABRANOG PRIMJERA

U ovom dijelu rada prikazati ću na koji način možemo harmonizirati određenu pjesmu. Odabrao sam tradicionalnu međimursku pjesmu *Vuprem oči* a najprije ću prikazati kako je pjesma harmonizirana u udžbeniku glazbene kulture *Glazbena šestica*. U drugom primjeru ću prikazati harmonizaciju koju bih ja koristio u nastavi (akordi su zapisani iznad notnog crtovlja). Treći primjer je zapisan s klavirskom pratnjom koju sam sâm kreirao.

5.1 UDŽBENIK „GLAZBENA ŠESTICA“

Iz udžbenika *Glazbena šestica* izdvojio sam narodni napjev *Vuprem oči*. Tradicijska narodna glazba Međimurja vrlo je specifična. Melodijske linije su velikog opsega, ritam je slobodniji, što melodiji omogućava da „teče bez zastoja“. Napjevi ovoga kraja vrlo su specifični po svom modalnom prizvuku (dorski i eolski modus). Međimurske su pjesme također često i u molu, te se u njima razaznaju i elementi pentatonike, što daje sjetan, smiren i pomalo tužan ugođaj.⁶

Slika 11 (Sikirica, Marić, 2013:12)

TONALITET	in a
MJERA	2/4
TEMPO	Široko
HARMONIJSKI RITAM	Četvrtinka/polovinka

Primjer ima zapisanu prihvatljivu harmonizaciju. Dur akordi su zapisani velikim tiskanim slovom, dok su mol akordi zapisani malim tiskanim slovom. Pjesma ima

⁶ Selo.hr, URL: <http://selo.hr/folklor-na-glazba-i-ples/>, 13-09-2017

elemente pentatonike, a sam početak nas može zbuniti i navesti da pomislimo da je primjer *in e* zbog početnog mol-kvintakorda na tonu *e*. Kraj prve fraze je u C-duru, a nastavak i sami kraj potvrđuju da je napjev *in a*. U verziji moje harmonizacije koristio sam prethodni primjer harmonizacije pjesme s malim izmjenama.

5.2 PJESMA „VUPREM OČI“

Vuprem oči

Međimurje

Alto

1. Vu - prem o - či vu to ne - bo vi - so - ko,
2. Me - di - mor - je, kak si le - po ze - le - no,

6
A. tam ja vi - dim ja - sne zve - zde i - gra - ju.
cve - ti - ćem si ti me - ni o - gra - je - no.

5.3 „VUPREM OČI“ - KLAVIRSKA PRATNJA.

Vuprem oči

Međimurje
arr. Luka Lukačević

Andante

Andante

9

mf *f* *mp*

1. Vu - prem o - či vu to ne-bo vi - so - ko, tam ja vi - dim
2. Me - di - mor - je, kak si le-po ze - le - no, cve - ti - ćem si

16

1. *mp* 2. *mp*

ja-sne zve zde i-gra - ju.
ti me-ni o-gra-je - no.

1. *pp* 2. *p* *f* *ff* *pp*

Ped.

Slika 12 Vuprem oči

ZAKLJUČAK

Dječje pjesmice susrećemo na mnogim kolegijima tijekom studiju glazbene pedagogije. Kroz ovaj rad sam htio ukazati na problematiku zapisa harmonijske pratnje dječjim pjesmama u mnogim udžbenicima i pjesmaricama. Oznake za harmonizaciju ne moraju nužno biti točne u svim primjerima i uvijek se prema tome trebamo postaviti kritički te se osloniti na vlastite kompetencije stečene na kolegijima Harmonija i Harmonija na klaviru. Kroz nekoliko primjera iz odabranih udžbenika i zbirki pjesama uočeno je da se oznake za harmonizaciju bitno razlikuju, ovisno o izdanju ili autoru, odnosno nisu standardne. Bez obzira na te razlike, u mnogim će nas primjerima oznake uputiti na nejasnu ili lošu harmonizaciju (iako je autor možda imao točnu zvučnu zamisao harmonizacije). Zbirke, pjesmarice i udžbenici postati će nam svakodnevna literatura i kao glazbeni pedagozi moramo ih iskoristiti na najbolji mogući način kako bi djeci pomogli da što lakše savladaju pjesmice i ostale glazbene primjere.

Glazbeni pedagozi moraju iskoristiti sva svoja znanja, umijeća i kompetencije kako bi djecu animirali i zaintrigirali za pjevanje i upoznavanje nove literature. Svakako, jedna od tih kompetencija je i harmonizacija pjesama. Kroz našu zanimljivu, ponekad i drugačiju, ali svakako točnu harmonizaciju te kroz nove i zanimljive aranžmane, djeci pružamo još veće zadovoljstvo u najrasprostranjenijem vidu aktivnog muziciranja – pjevanju.

LITERATURA

1. Sikirica J.; Marić S. (2013) *Glazbena šestica*. Zagreb: Profil.
2. Ećimović R; Kršek I. (2006) *Glazba i radost 4*. Zagreb: Znanje d. d.
3. Gortan – Carlin I. P.; Grakalić M. (2017) *Dječje pjesme Nella Milottija (Canzoni per bambini di Nello Milotti)*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile
4. Marić M.; Gortan – Carlin I. P. (2017) *Dječje pjesme Josipa Kaplana*. Ronjgi: Ustanova „Ivan Matetić Ronjgov“
5. Vidulin S. (2003) *Pjevam s veseljem*. Pula: CORRLIN d. o. o.
6. Golčić I. (1998) *Pjesmarica za osnovne škole*. Zagreb: HKD SV. JERONIMA
7. Čuperjani L. (2009) *Koncepcija nastave harmonije u obrazovanju glazbenih pedagoga*. U: Vidulin – Orbanić S., *Prvi međunarodni simpozij glazbenih pedagoga – Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – Odjel za glazbu, str. 175 - 182
8. Gospodnetić H. (2015) *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Zagreb: Mali profesor
9. Wikipedia, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Santa_Lucia, 20-08-2017
10. Wikipedia, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Jingle_Bells, 20-08-2017
11. Wikipedia, URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Twinkle,_Twinkle,_Little_Star, 20-08-2017
12. Selo.hr, URL: <http://selo.hr/folklorna-glazba-i-ples/>, 13-09-2017

SAŽETAK

Dječje pjesme su pjesme sa lako pamtljivim tekstom, vrlo jednostavnom melodijskom linijom ili čak mogu biti pjevane na jednom tonu. Pjesme i brojalice su bitna stavka za razvoj djeteta. Najčešće se susrećemo s jednoglasnim zapisom dječjih pjesmica, a harmonizacija je zapisana u obliku šifri iznad notnog crtovlja. Također, neke pjesmice mogu imati i zapisanu klavirsku dionicu. Osim jednoglasnih primjera, susrećemo i dvoglasne i troglasne pjesmice koje su najčešće namijenjene dječjem zboru.

Kompetencije stečene na kolegijima *Harmonija* i *Harmonija na klaviru* u okviru studija glazbene pedagogije vrlo su bitne za određivanje harmonijske pratnje dječjim pjesmicama i drugim primjerima koji se koriste na nastavi Glazbene kulture i izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima.

Dječje pjesmice nalazimo u zbirkama, pjesmaricama i udžbenicima glazbene kulture ili ih učimo usmenim putem. One su nezaobilazni sadržaj u razvoju i naobrazbi djeteta, ali isto tako i osnovni sadržaj u radu svakog glazbenog pedagoga.

Ključne riječi: dječje pjesmice, Harmonija, harmonizacija, udžbenici Glazbene kulture, zbirka pjesama

ABSTRACT

Children's songs are defined as songs that have catchy lyrics, very simple melody and they are often one-tone melodies. Songs and counting rhymes play an important role in child development. The most common children's songs are unison and harmonization is written in the form of codes above staff. Some songs also have a piano part written down. Apart from unison-song examples, two-part and three-part songs are usually written for children's choir.

The competencies that students acquire at Harmony course and Piano course (harmony on the piano) on Music Pedagogy are of a great importance for setting harmony accompaniment in children's songs and other examples in Music Education lessons or extracurricular activities.

Children's songs are either found in anthologies, song-books and music textbooks or they are passed on by word of mouth. They play an inevitable role in child development and education, but also an important role in every music pedagogue work.

Key words: children's songs, Harmony, harmonization, Music Education textbooks, anthology